

שיעור 788 - The New Shabbos Hot-Plate / Water-Urn Combo

I. צורת הכלי - נעשה תיבה 16" x 21" flat stainless steel שיש בתוכו מקום לקבל 32+ cups water ויש בו כח לחמם על ידי חיבור לחשמל ויושב על שלחן ולא על הגאז ויש כמה שאלות אם יש להתיר תשמישו בשבת

(א) מקור ההיתר של קדרה על גבי קדרה

1. **עייין בשו"ע** (סימן שי"ח - סעיף ז' ו"ח) דלהניח דבר קר דנתבשל כל צרכו ע"ג מיחם שעל האש י"א שדינו כמניחו כנגד המדורה ומותר דאינו מיחזי כמבשל וי"א שדינו הוי כמניח ע"ג כירה לכתחלה ואסור וראשון נראה עיקר וכן פסק הא"ר והגר"א וכן כתב השו"ע (הל"ג - ה) ועייין באג"מ (ג - ל"ג) דתולדות האור אינו חשוב שנוי

2. **עייין במ"ב** (שי"ח - סקל"ט) שכתב דהפסקת המיחם אפילו באינה גרופה עדיף מכירה גרופה דהתם הקדרה עומדת ע"ג כירה שהוא מקום שדרך לבשל תמיד ונראה כמבשל אבל בכאן שעומדת ע"ג קדרה שאין דרך בישול שם ולכן שרי אף להניח לכתחלה

3. **קדרה על גבי קדרה שעשויה מיוחד לכך בצורה כפולה (Double Boiler) מסתבר** דאסור לתת שום מאכל לתוך הקדרה אלא א"כ בא רק להחזיר לשם ודוקא אם אין בו איסור בישול ודוקא בתנאים של חזרה (הגר"י פ"ש ש"ס"א בספר מאור השצת דף פ') וצ"ע אם דומה לזה

(ב) לענין מכונה אחרת שנקרא UnBlech אם נקרא קדרה על גבי קדרה

1. **נראה לי שאין יכול להתיר UnBlech** מטעם קדרה על גבי קדרה דשאני התם שאינו מקום הראוי לבישול בתחלה ואין הדרך לבשל שם אבל UnBlech דומה יותר לקדרה כפולה (Double Boiler) שעשויה רק לבישול באופן זה ולא באופן אחר ודרכו בכך ולכן מיחזי כמבשל ואין לו שימוש בפני עצמו ועוד דמשמע דדעת חז"ל שלא להמשיך ההיתר של קדרה על גבי קדרה כמו כנ"ל אבל אולי יש היתר מטעם אחר שדינו כדין פלאטה חשמלית (hot plate) שמיוחדת רק לשמור על חום המאכל שעליה ואין רגילים לבשל עליה וגם א"א להגדיל את מידת החום שלה אבל לא התירו אלא החזרה ולא ליתן עליה לכתחלה (שש"כ ח - כ"ה הערות ע"ח - ע"ט) ועייין עוד בספר הלכות שבת (שהצ"ח דף י"ז - אות 3) בשם רב משה דמשמע דאף לכתחלה מותר לשהות על פלאטה חשמלית בשבת אבל באג"מ (ד - ע"ד - צדיני זישול אות ל"ה) לא משמע כן וראשון נראה עיקר ועייין עוד בספר מאור השבת בשם הגרש"ז אויערבך שמפקפק בדבר ולמעשה אפשר להתיר מספק ספיקא על איסור דרבנן אפשר זה נקרא קדרה על גבי קדרה ואת"ל דאין כן אפשר זה פלאטה חשמלית ומותר לשהות עליה לכתחלה וכן הסכים לי רב מרדכי מרכז

2. **ושמעתי מרב דוד פיינשטיין** דמותר מטעם קדרה על גבי קדרה והגדר של מיחזי כמבשל הוא אם אינו משמש בדבר זה בחול לבישול ואין נפקא מינה אם עשייתו מיוחד לכך ושאינו קדרה כפולה משום שמשוקע קצת בקדרה התחתונה ורב מנשה קליין מסתפק בדבר

3. **ועוד פסק הגרש"ז אויערבך** שמותר להניח חלה או קוגיל יבש שהוצא מהמקרר ע"ג פח בלא שום כלי כיון שאין הדרך וגם א"א לאפות קוגיל בלא כלי משא"כ בכלי שפיר מיחזי כמבשל אך טוב שלא הניח ממש נגד האש (מאור השצת דף ת"ה) וע"ע באג"מ (ד - ע"ד - אות ל"ג) דשהייה לכתחלה מותר דוקא במקום שאין היד סולדת בו ובכתי מלון אין להתיר כלל אפילו לאנשים הכשרים ואפילו במקום שאין יד סולדת בו

II. הנחת קדרה ע"ג קדרה שעל האש באופן ששוקעת מעט בתוך הקדרה התחתונה

(א) עייין במאור השבת (דף ע"ט - אות מ"ז) שהביא בשם רב אלישיב דקשה להכריע אם זה דרך בישול בכך או לא ולכן אין לנו אלא מה שהתירו לנו חכמינו להדיא אבל להניח בתוך קדרה אין להתיר

(ב) עייין בספר אז נדברו (ח - סוף ל"ח) דאפילו באופן שאינו רגיל לבשל בו בימות החול מ"מ כיון שהוא בתוך הקדרה הוי הכל דרך בישול וגם האש שתחת הקדרה התחתונה נותן חומו ישר לקדרה העליון

ג) והגרש"ז אויערביך כתב וז"ל "שמותר כי זה גם כן עדיף מגרופה וקטומה ומ"מ אפשר דאסור כיון שזה ממש תוך הקדרה" (מאור השצת דף תל"ה)

ד) ויש מתירים שאף שאינה מונחת על הקדרה ממש אלא נכנסת מעט בתוך הקדרה התחתונה ונסמכת על ידיות הקדרה וכל שכן כשאינה נכנסת אלא מעט (מטה יהודה ש"ח - סק"ד) אבל על כיסוי קדרה המהופכת ודבר יבש על גביו אפשר לדברי הכל מותר

ה) משמע מכל זה דכיון דיש אוסרים קדרה על גבי קדרה ואפילו דאנו אין פוסקין כן מ"מ אין להקל רק בקדרה על גבי קדרה ממש ולא באופן אחר

III. אם היתר של הנחת קדרה על גבי קדרה גם בתוך התנור (עיין במאור השצת דף פ"ז)

א) עיין בחזו"א (ל"ז - סק"ט ד"ה "וצתוך") דלא שייך דין הפסק קדרה אלא על גבה משא"כ בתוך התנור שהחום ממלא את כל החלל וכן פסק השו"ת מנחת יצחק (ג - סימן כ"ח) דתוך אויר התנור לא מהני הפסק קדרה

ב) עיין עוד במ"ב (ש"ח - סק"ד) שכתב דיש להקיל אם אינו מעמיד את הקדרה על קרקעית התנור כ"א על איזה כלי המפסיק אולם אפשר דגם לדעת המ"ב אין היתר אלא להחזיר ולא להניח

IV. אי מותר ליתן דבר מבושל (יבש) ע"ג קדרה ריקנית לכתחלה

א) עיין במג"א (ש"ח - סק"ו) דהקשה על המחבר שפסק צסימן רנ"ג - ה דמותר להניח דבר קר שנתבשל כ"צ ע"ג מיחם שעל האש ומ"ש צסטיף ג דפסק דע"ג קדרה ריקנית אינו מותר להניח לכתחלה ומתירן הסתירה דיש חילוק בין תבשיל צלי דמותר למבשל דאסור

ב) עיין במחצה"ש (סקל"ד) עפ"י המג"א דהיינו צסטיף ה' איירי כפנאדי"ש שהוא דבר יבש ושפיר מותר ליתן לכתחלה ע"ג קדרה אפילו ריקנית לדבר לח (צסטיף ג) וכ"כ היד אפרים והדגול מרובה

ג) ועיין עוד בבה"ל (ד"ה "ויזהר") שהביא דעת הפמ"ג לתירן הסתירה דקדרה ריקנית דעומדת רק לסתום את חום הכירה דינו כשאר כירה גרופה דאסור ליתן עליה תבשיל לכתחלה משא"כ קדרה מלאה בטלה לה להתבשיל ולא להאש וע"ע בחזו"א (ל"ז - י"ט) שמחלק צסטיף ה' הקדרה התחתונה מליאה תבשיל הוא בולעת חום הכירה ואין החום עולה להעליונה אלא מחום הקדרה ומשו"ה לא הוי כמו שמונח ע"ג כירה משא"כ בריקנית דחום סלקא למעלה

ד) נמצא לשיטת המג"א והמחצה"ש ויד אפרים ודגול מרובה ותהלה לדוד דמותר להניח בשבת לכתחלה דבר יבש צונן שנתבשל כל צרכן ע"ג קדרה ריקנית להתחמם ואעפ"כ לא נוהגין כן כיון דלשיטת התו"ש ופמ"ג ורעק"א (סימן רנ"ט) ומ"ב אסור ואם יש בלעך תחת הקדרה הריקנית יש מתירים (שו"ת שצט הלוי ח - ז"ה) ויש אוסרים (שו"ת חז נדנזו ג - י"ד) אין סברה להתירה בלעך על גבי בלעך כמו שאין מתירין קטומה על גבי קטומה

V. בשר שנתבשל אי מותר להניחו ע"ג קדרה מלאה אי יש לחוש משום צלי אחר בישול

א) עיין בבה"ל (ש"ח - ט"ו ד"ה "והוא יבש") שפסק לאיסור כ"כ בספר מנחת כהן (פ"ג) אבל מסיק שם דיש בישול אחר צלי ואין צלי אחר בישול ולכן מותר

ב) ועיין בשו"ת קרן לדוד שכתב דאף שנצלה הו"ל דבר שאינו מתכוון ודלא ניחא ליה על דבר שהוא חומרא של הפוסקים אמנם מסיק לדינא שיש לאסור

ג) עיין באגלי טל (מלכת האופה סוף סעיף ט' - אות י"ח) דמותר וז"ל "דמעמיד מבושל כנגד המדורה לחממו ולא ליבשו הוא צריך רק לחימום וכמו המעביר סיקרא על גבי דיו דלא חשוב כותב"

ד) עיין בחזו"א (ל"ז - אות י"ד) דכל שלא יבא לטעם צלי ממש לאל שיתיבש קצת אין בזה משום צלי אחר בישול וצלי קדר גם כן כדין בישול לענין זה

ה) ועיין בכף החיים (ש"ח - סקט"ח) "דדוקא אם מונח על הקדרה בלא קדרה אחרת אבל בקדרה אחרת מותר אפילו בלא רוטב דשם בישול חד הוא"